

Tìm hiểu nhân vật Hecto trong sử thi *Iliat* của Hôme phục vụ giảng dạy Chương trình trung học phổ thông mới môn Ngữ văn

Đỗ Thị Hằng

Th.S. Trường Đại học Hải phòng

Received: 12/3/2024; Accepted: 18/3/2024; Published: 21/3/2024

Abstract: *The Iliad by is a majestic song about the Trojan War that faithfully recreates ancient battle with vivid images of the glorious victories of heroes on both Greek and Trojan sides. Hector in The Iliad is the perfect hero with noble qualities: a brave general protecting the city, a filial son, a loyal brother, a husband who loves his wife, and a father who loves his children. He is one of the typical images of heroism of the Homer era.*

Keywords: *Homer, Hector, Iliad*

1. Đặt vấn đề

Hôme là nhà thơ có vị trí đặc biệt trong lịch sử văn học thế giới. *Iliat* là một trong hai sử thi nổi tiếng của ông. Đây cũng là tác phẩm có sức sống mạnh mẽ, lâu bền và được coi là cuốn sử thi mẫu mực thời cổ đại. *Iliat* đã tái hiện một cách chân thực bức tranh chiến trận thời cổ với hình ảnh sống động về chiến công lẫy lừng của những người anh hùng cả hai phía Hy Lạp và Troia, trong đó Hecto là người anh hùng hoàn hảo với những phẩm chất cao quý: vị tướng dũng cảm bảo vệ thành bang, người con hiếu thảo, người anh tình nghĩa, người chồng yêu vợ, người cha thương con. Chàng là một trong những hình tượng tiêu biểu của chủ nghĩa anh hùng thời đại Hôme.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Xuất thân của Hecto

Hecto là con trai đầu lòng của vua Priam và Nữ hoàng Hêquyp. Chàng là người thừa kế ngai vàng và chỉ huy quân đội quả cảm, gan dạ, người thiện chiến nhất trong những người Troia luyện chiến mã. Hecto là một anh hùng dũng cảm, phi thường, chàng mang trọng trách lớn lao bảo vệ thành bang, là người công dân trung nghĩa, mẫu mực. Hôme miêu tả Hecto là con người bằng da, bằng thịt, không mang dòng máu thần linh nhưng với xuất thân cao quý, tài năng xuất chúng, dũng khí phi thường, phẩm cách cao đẹp, chàng được thần linh yêu quý, Thần Zot đã nói: “*Trong tất cả những người trần sống ở Iliông, Hecto cũng là người được các thần yêu quý nhất. Ta cũng vậy: ta rất thương chàng ...*”. Chàng trong mình dòng máu cao quý của vua Priam, Hecto có hình dáng đẹp đẽ, sức vóc như thần và tài năng chiến

trận phi thường nên chàng được dân thành Troia yêu quý, kính trọng còn quân Hy Lạp lại vô cùng khiếp sợ, kinh hãi.

2.2. Hecto người anh hùng xông pha trận mạc bảo vệ thành Troia

Bằng ngòi bút tài hoa, Hôme đã tái hiện không gian chiến trường một cách chân thực và sống động: “*Các đoàn quân Danaen xông ra chiến trường, từng từng, lớp lớp, chẳng khác gì những đợt sóng ngoài biển cả bị gió tây xô đẩy, dồn dập đuổi nhau trên bờ biển âm vang...Tướng nào chỉ huy quân ấy...Trên mình những người đi thành hàng đều tắm tấp, vũ khí ánh lên sáng loáng. Trong quân đội Troia, đông như kiến trái lại, binh sĩ la hét om sòm...hai bên giáp nhau trên trận địa, họ xông lên, khiên chạm khiên, lao chạm lao...tiếng hò hét vang trời*”.

Trong khung cảnh chiến trường sôi sục, ác liệt, Hector anh dũng, quả cảm luôn đi đầu đoàn quân, tá xung hữu đột phá tan chiến lũy của quân Hy Lạp, giết chết Patorôclo, một trong số những tướng lĩnh tài ba của Hy Lạp và là bạn chí thiết của Asin, người bạn Asin yêu quý nhất. Danh tiếng của Hecto vang lừng khi chàng đoạt vũ khí của Patorôclo: “*Những vũ khí phi thường, kì diệu, đẹp đẽ, những tặng phẩm tuyệt vời mà các thần đã biểu Pêlê*” ngày cha mẹ Asin kết hôn, điều đó khiến Asin đau đớn thốt lên: “*Patorôclo cùng các chiến hữu khác đã ngã xuống như rạ dưới tay Hecto thần thánh*”.

Với cương vị một tướng lĩnh chỉ huy đoàn quân bảo vệ thành Troia, Hecto liên tục xung trận dồn đuổi quân Hy Lạp và lập được nhiều chiến công hiển hách. Khát vọng lập chiến công cũng là một đặc

điểm nổi bật của người anh hùng trong sử thi. Ngay cả khi cái chết cận kề do thần linh định đoạt, Hecto vẫn luôn tâm niệm: *“Ta không nên chết không dùng khí, không vinh quang, mà phải chết sau khi đã lập một chiến công oanh liệt để lưu danh cho hậu thế”*.

Hình ảnh Hecto dũng mãnh trên chiến trường còn được Hôme miêu tả trong trận đánh với Asin khi nhìn thấy cảnh những chiến binh Toroa bị Asin tàn sát trong đó có em của chàng: *“Tay vung lao nhọn, chàng vung lên như một ngọn lửa, xông thẳng về phía Asin”*. Asin mang trong mình một nửa dòng máu thần linh nên mình đồng da sắt, là người anh hùng lẫy lừng trong đoàn quân Hy Lạp, vũ khí của chàng do thần thợ rèn Hêphaixtôt rèn, tài năng của Asin sánh tựa thần linh, tất cả những điều đó không làm Hecto sợ hãi: *“Ta biết người là một tướng có tài và ta còn thua kém người xa. Nhưng nếu thần linh quyết định thì dù hèn kém ta cũng có thể hạ được người, vì mũi lao của ta cũng nhọn. Nói xong chàng vung lao tiến tới”*.

Khí phách hiên ngang, sự gan dạ và sức mạnh phi thường của Hecto chính là vẻ đẹp của người Toroa trong cuộc chiến chống lại kẻ thù bảo vệ thành bang, bảo vệ danh dự của bản thân và cộng đồng. Cái cá nhân nhỏ bé của Hecto đã hòa vào cái cộng đồng rộng lớn tạo nguồn sức mạnh cho chàng hăng hái ra trận, đối mặt với hiểm nguy và cái chết. Hecto luôn ý thức sâu sắc về bổn phận và trách nhiệm đối với cộng đồng; chàng mang lý tưởng chiến đấu cao đẹp của người Toroa.

Chiến thuật của người Hy Lạp khi tiến đánh Toroa là dùng sức mạnh quân sự phá thành nên cử Asin thống lĩnh và chỉ huy các trận đánh bởi chàng hội tụ đầy đủ các phẩm chất: mạnh mẽ, dũng cảm, thiện chiến, khả năng linh hoạt khi sử dụng vũ khí. Chiến đấu với một tướng lĩnh phi thường như vậy Hecto phải đối mặt với muôn vàn khó khăn. Cha mẹ Hector biết rõ lợi thế của Asin nên rất đau lòng khuyên nhủ, van xin Hecto không giao đấu với người con của Pêlê. Giọt nước mắt của mẹ, lời khẩn cầu của cha khiến Hecto phải lựa chọn giữa một bên là tình cảm, nghĩa vụ, trách nhiệm với cha mẹ và một bên là tình cảm, trách nhiệm với cộng đồng và thành bang.

Ở cương vị người đứng đầu bảo vệ thành Toroa, Hecto đã đặt lợi ích của cộng đồng lên trên lợi ích gia đình, trách nhiệm với thành bang lên trên trách nhiệm với cha mẹ. Sự hy sinh cao cả đó là ngọn nguồn sức mạnh để chàng đối diện và chiến đấu ngoan cường với lòng hừng hực khí thế: *“Như một con rắn núi giằng giữ, cuộn mình trong hang, sẵn sàng nọc độc,*

chờ một người đi qua với cặp mắt vô cùng khủng khiếp, Hecto cũng nhuệ khí bừng bừng quyết không lùi bước...Ta đọ sức với Asin, giết hắn và hãy trở về, hoặc chết quang vinh trước công thành, vì tay hắn.”

Bạn đọc yêu mến Hecto bởi tinh thần dũng cảm, sự tự tin và ý thức trọng danh dự của người anh hùng bảo vệ thành Toroa, chàng chấp nhận cuộc giao tranh không cân sức, đó cũng là cuộc giao tranh định mệnh do thần linh sắp đặt và quyết định số phận cho mình. Đứng trước sự bất lợi do thần linh sắp đặt, chàng quyết tâm xả thân vì thành bang yêu dấu, chiến đấu vì danh dự của cộng đồng và người dân Toroa: *“Hecto rút thanh kiếm sắc vừa to, vừa nặng đeo sát bên sườn. Chàng thu mình lại rồi bỗng vung lên, chẳng khác gì một con phượng hoàng đang bay cao, bỗng xuyên mây mù, sà xuống cánh đồng để bắt một con cừu non dại, hay một con thỏ nhút nhát”*.

Sự anh dũng, phẩm chất cao đẹp của Hecto được khẳng định qua các chiến công khi chàng ra trận. Tài năng xuất chúng và vai trò của chàng in đậm trong suy nghĩ, tình cảm của người thân trong gia đình và người dân thành Toroa. Với Ăngđrômac chàng vừa là cha, là anh, là chồng, vừa là vị tướng lẫy lừng vô cùng quả cảm: *“Không bao giờ chồng ta ở lại trong đám muôn quân, trái lại, bao giờ chàng cũng xông lên phía trước thật xa, hăng hái không ai sánh kịp”*.

Hoàng hậu Hêquyp trong niềm đau xót mất con cất lên tiếng khóc khi người con ưu tú của bà đã vì thành Toroa mà không tiếc mạng sống: *“Trong thành bang này, con là niềm kiêu hãnh đêm ngày của mẹ, con là vị cứu tinh của thành Toroa, nữ cũng như nam”*. Người cha kính yêu của chàng, cụ già Priam đẹp tựa thần linh nhận thấy người con trai dũng cảm, tài năng, đức độ của mình giống: *“một vị thần ở cõi trần, một người hình như không phải con người phạm tục mà là con thần, con thánh”*.

2.3. Vẻ đẹp đời thường của Hecto

Hecto là một dũng tướng bảo vệ thành Toroa nhưng chàng cũng là một người con hiếu thảo, một người anh tình nghĩa, một người chồng mẫu mực và yêu vợ, một người cha hết mực thương con. Nụ cười của chàng khi nhìn thấy con thật ấm áp, hiền từ, nụ cười đó chứa đựng tình yêu sâu thẳm, mệnh mệnh vô bờ bến của một tướng lĩnh tài ba dành cho con trai yêu quý, bé bỏng của mình. Vòng tay của chàng khi ôm con làm sinh linh bé bỏng của chàng khóc thét vì sợ hãi bởi chàng chưa kịp cời mũ trụ và áo giáp sau cuộc chiến. Thật hiếm khi sau những ngày chiến đấu khốc liệt mới có chút thời gian trở về bên những người yêu dấu đang ngóng trông và lo lắng

cho chàng. Cách chàng bế con đứng đưa đứa bé trên tay làm trái tim người đọc nghẹn ngào về hạnh phúc bình dị của một vị tướng lỗi lạc.

Khi chiến tranh chưa biết ngày nào chấm dứt, khi thành Toroa vẫn kiên cường chống trả quân Hy Lạp thì lời khấn cầu của Hector với thần linh thật xúc động: “*Xin hãy cho tôi, cho đứa bé này, sau đây cũng được lòng danh trong khắp dân Toroa như tôi, cũng được dồi dào sức lực như tôi và ngự trị oai hùng trên đất Iliông. Xin cho một ngày kia thấy nó ra trận trở về người ta sẽ bảo nó còn hơn bố nó nhiều. Xin cho nó giết được kẻ thù và mang vũ khí đoạt được còn đẫm máu về, để làm nức lòng mẹ nó.*”. Cách khắc họa người anh hùng ở khía cạnh tình cảm, cử chỉ âu yếm dành cho con là một điểm sáng trong ngôi bút của Hôme.

Hecto mạnh mẽ trên chiến trường bao nhiêu thì lại ân cần, triu mến, ấm áp và chu đáo bấy nhiêu khi trở về gia đình. Là người bảo vệ thành Toroa, Hecto cũng hiểu sự khốc liệt của cuộc chiến và những mất mát tổn thương của dân chúng, cha mẹ và các em khi một ngày kia thành Iliông bị phá hủy bởi người Hy Lạp. Lúc đó chàng cũng đã làm hết sức mình để bảo vệ thành, đã hoàn thành sứ mệnh của người cầm quân nhưng trái tim thì vẫn đau nhói bởi: “*Ta chỉ lo nhất đến nỗi đau khổ của nàng.... vì nàng không bao giờ còn có một người chồng như ta để giữ cho nàng khỏi lâm vòng nô lệ*”.

Đứng trước sự lựa chọn ở lại bên vợ con, bảo vệ hạnh phúc nhỏ bé của mình hay trở về bên chiến lũy, thành cao bảo vệ cả cộng đồng là sự lựa chọn khó khăn. Nỗi đau của chàng hòa cùng bao chiến binh khác, cái tôi của chàng hòa chung với cái ta cao cả của những chiến binh Toroa dũng cảm, kiên cường. Khai thác những tình cảm cao quý Hecto dành cho gia đình, Hôme đã tái hiện lại một thời kỳ lịch sử con người đã tạm biệt cuộc sống mộng mơ, đã man để bước vào cuộc sống văn minh với những tình cảm cao đẹp. Về đẹp lí tưởng của con người thời đại sử thi được Hôme nâng tầm cao hơn, người anh hùng đã biết đặt danh dự, lợi ích tập thể lên trên lợi ích, tình cảm cá nhân.

Trong sử thi *Iliat* Hecto được ngợi ca: Hecto vĩ đại mũ trụ long lanh, Hecto ham mê chiến đấu vô chừng, Héc to sánh tựa thần linh, Hecto danh tiếng lẫy lừng, Hecto gan dạ... nhưng Hecto cũng là con người bằng xương, bằng thịt do cha mẹ sinh ra nên dù có địa vị cao quý hay kinh nghiệm chiến trường dày dặn thì chàng cũng có lúc đối mặt với cục diện bất lợi trong chiến đấu, chàng cũng do dự, lo âu và

sợ hãi: “*Trông thấy Asin, Hecto run lên cầm cập. Không dám đứng đấy đợi Asin, chàng rời cổng thành và kinh hoàng bỏ chạy*”. Nỗi sợ mang tính bản năng của con người khi đối diện với thế lực mạnh hơn và cái chết đang cận kề, khi số phận của mình do thần linh quyết định, lợi thế nghiêng về phía Asin khi thần Zot đặt lên đĩa cân số mệnh của hai người.

Nỗi sợ ấy không khiến Hecto to mắt đi về đẹp của một dũng tướng nơi chiến trường mà giúp chàng trở thành con người mộc mạc, bình dị, gần gũi với chúng ta hơn bởi nữ thần Atêna đã đến bên Asin nói những lời khiến bạn đọc thương yêu Hecto nhiều hơn: “*Hỡi Asin lòng lấy được Zot yêu thương, Dù Hecto ham mê chiến đấu vô chừng, nhưng mong rằng giờ đây, người và ta sẽ có thể giết hãn và đem lại cho quân Acai, bên chiến thuyền, một vinh quang lớn. Giờ đây, dù Apôlông bắn xa muôn dặm có chịu khó phủ phục xuống chân thần Zot, thần vương mang khiên da, thì Hecto cũng không thể thoát tay ta được*”.

Cuộc chiến thành Toroa do thần linh khởi xướng và các thần cũng chia làm hai phe tham chiến, điều này phản ánh tư duy thần linh chủ nghĩa của con người thời đại sử thi giúp bạn đọc hiểu thêm về quá khứ của các bộ tộc, bộ lạc, hiểu về chiến tranh thời cổ đại. Dù người anh hùng chiến thắng hay chiến bại đều do thần linh quyết định và đều được ca ngợi, yêu quý như nhau. Hecto đại diện cho vẻ đẹp của người dân thành Toroa, chiến đấu vì lý tưởng cao đẹp của cả cộng đồng nhưng cũng vô cùng bình dị, gần gũi. Hecto chính là hình ảnh con người Hy Lạp vươn lên tạm biệt cuộc sống mộng mơ đã man để bước vào cuộc sống văn minh đơm tình nhân loại.

3. Kết luận

Bằng ngôi bút lí tưởng hóa với tư duy nghệ thuật bay bổng, Hôme đã xây dựng trong tác phẩm *Iliat* hình tượng những người anh hùng tiêu biểu cho vẻ đẹp của cả cộng đồng, đó là những con người được khẳng định, đề cao bởi những chiến công hiển hách, tài năng lẫy lừng, khí phách phi thường. Qua nhân vật Hecto, người đọc thấy được sự sáng tạo không ngừng của Hôme và những đóng góp to lớn của ông cho văn học thế giới khi nhà thơ tái hiện hình ảnh con người luôn có khát vọng vươn lên khẳng định mình và luôn sống vì lợi ích của cộng đồng.

Tài liệu tham khảo

1. Nguyễn Văn Khoa (2002), *Anh hùng ca của Hômero*, NXB Văn học. Hà Nội
2. Phan Thị Miên (2001), *Iliat và Ôdixê*, NXB Văn học, Hà Nội.
3. Nhiều tác giả (2001), *Văn học phương Tây*, NXBGD. Hà Nội